

За Земята
Приятели на Земята България

GREENPEACE

ЕнЕфект

Енергийна ефективност за хората, в рамките на Европейската зелена сделка

София, 2 март, 2022 г.
изх. № 3239/02.03.2022

До: Борислав Сандов

Зам. министър-председател по климатични политики и министър на околната среда и водите

До: Александър Николов

Министър на енергетиката

До: Асен Василев

Зам. министър-председател по еврофондове и министър на финансите

До: Гроздан Караджов

Министър на регионалното развитие и благоустройството

Относно: Възобновяване на Консултативен съвет във връзка с Европейската зелена сделка (ЕЗС)

Уважаеми г-н Сандов,

Уважаеми г-н Николов,

Уважаеми г-н Василев,

Уважаеми г-н Караджов,

Относно очакваното възобновяване на Консултативния съвет във връзка с Европейската зелена сделка (ЕЗС), стартиран с ПМС №86 от 30.04.2020 г., и създаването на Комисия по енергиен преход, предложена от Реформа №9 в проекта на Националния план за възстановяване и устойчивост от м. октомври 2021 г., изразяваме мнение, че привличането на експерти от заинтересовани страни, включително неправителствения сектор, е ключово за залагането и постигането на целите на ЕЗС по отношение на зеления енергиен преход в България. Загрижени сме, че ако ангажиментът за Съвет по ЕЗС и Комисия по енергиен преход бъде изпълнен само формално, чрез създаването на една или две институционални комисии с временни функции, това ще послужи единствено за отчитане на тези ангажименти пред българските и европейските партньори, без да се постигне реален пробив и принос на заинтересованите страни към изпълнението на Зелената сделка.

В тази връзка подкрепяме идеята да бъдат сформирани тематични комисии с обособени функции, широка представителност и ясен мандат, които да покрият основните реформи и теми по отношение на изпълнението на ЕЗС в България, а именно подготовка за изпълнението на Пакет „Подготвени за целта 55“, включително чрез актуализация на Закона за ограничаване на изменението на климата (ЗОИК), на Интегрирания национален план в областта на енергетиката и климата, на Дългосрочната стратегия за декарбонизация до 2050 г., на Дългосрочната стратегия за обновяване на националния сграден фонд от жилищни и нежилищни сгради до 2050 г., интегрирането на климата и извършването на реформи в енергетиката, индустрията, транспорта, селското и горското стопанство, които да доведат до декарбонизация на тези сектори. Препоръчваме експертните и консултативни комисии да работят в рамките на следващия 18-месечен период по изпълнение на целите.

В допълнение, считаме, че има риск някои от темите и целите на ЕЗС да бъдат negliжирани за сметка на други. Това би ограничило възможностите за разрешаване на сериозни структурни предизвикателства като състоянието и енергийните характеристики на жилищните сгради, навлизането на системи за възобновяема енергия за собствено потребление, и в резултат, облекчаването на енергийната бедност. Вече видяхме такова negliжиране в последните версии на НПВУ, където подкрепата за енергийно обновяване на еднофамилни жилищни сгради, в каквито живее близо половината население, беше оттеглена от обхвата на Програмата за обновяване. Необходимо е наваксване на изоставането чрез решителна трансформация на досегашните практики - предходната национална програма за енергийна ефективност, отново отворена само за многофамилни жилищни сгради, достигна чрез 100% грант до минимален брой сгради, остави огромната част от нуждаещите се без достъп до механизми за финансиране, а в същото време се ограничи до изключително скромни нива на енергийни спестявания.

Ключово за адресирането на предизвикателствата енергийна бедност и социално поносим зелен преход ще бъде изпълнението на ревизираните Директива за енергийна ефективност¹ и Директива за енергийните характеристики на сградите², дизайна на Схемата на ЕС за търговия с емисии за сградите и транспортния сектор (ETS 2), както и планирането и прилагането на бъдещия Социален климатичен фонд³ и националните Социални климатични планове в помощ на енергийно и транспортно бедни домакинства и уязвими микропредприятия.

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52021PC0558>

² <https://ec.europa.eu/energy/sites/default/files/proposal-recast-energy-performance-buildings-directive.pdf>

³ <https://www.wwf.eu/?uNewsID=5443966>

Предлагаме да бъде създадена специална комисия към Съвета за ЕЗС, която да разглежда аспекта „енергийна ефективност на жилищните сгради и преодоляване на енергийната бедност на домакинствата“ като отделна тема. Тази комисия следва да включва представители на всички заинтересовани страни и гражданския сектор за ускоряването на зеления енергиен преход по отношение на сградния фонд и преодоляването на енергийната бедност за уязвимите български домакинства с подкрепа от фондовете и чрез реформите на ЕЗС.

Предлагаме Комисията за енергийна ефективност на жилищните сгради и преодоляване на енергийната бедност на домакинствата към Съвета на ЕЗС, в контекста на гарантиране социалната поносимост на зеления преход, да се концентрира върху предложените в НПВУ реформи за устойчивата трансформация на сградния фонд, както и върху ефективното прилагане на изискванията на променената Директива за енергийните характеристики на сградите (ДЕХС), включващи, но не ограничени до:

- Значително увеличаване на обхвата на програмите за енергийна ефективност на сградите и дълбочината на сградното обновяване в унисон с изискванията и предписанията на Дългосрочната национална стратегия за обновяване на сградния фонд, вкл. чрез въвеждане на механизми за финансиране със значително по-нисък грантов компонент
- Паралелно създаване на допълващи финансови инструменти за осигуряване на съфинансирането от страна на гражданите, вкл. чрез прилагане на договори с гарантиран резултат (ESCO договори)
- Приемане на необходимите промени в ЗУЕС, улесняващи вземането на решения и достъпа до кредитно финансиране на сдруженията на собственици
- Разработване и практическо приложение на дефиниция за енергийна бедност в програмите за обновяване, с оглед осигуряване на участието на уязвимите потребители, които нямат достъп до собствен или кредитен ресурс
- Изследване възможностите за използване на енергийни кооперативи в борбата срещу енергийната бедност
- Преструктуриране на енергийните помощи, така че да водят до излизане от ситуацията на енергийна бедност, както и координирането им с програмите за чистота на атмосферния въздух с цел осъществяване на комплексни и пълноценни проекти с максимална устойчивост
- Приемане на необходимите регулаторни промени за влизане в сила на дефиницията за почти нулево-енергийна сграда (nZEB)⁴, както и на нови минимални равнища на сградно обновяване според постановките на стратегиите на обновяване от 2016 г. насам

⁴ С категоричния си отказ да въведе на практика съществуващата от 2015 г. национална дефиниция за ПНЕС, България е във фактическо неизпълнение на ДЕХС от 2010 г. и е под заплаха от санкции от страна на ЕК.

- Разработване на дефиниция за нулево-емисионна сграда и постепенно привеждане на нормативната уредба в съгласие с изискването за постигане на минимални енергийни характеристики на най-неефективните сгради според постановките в новата ДЕХС
- Преустановяване използването на изкопаеми горива и неустойчива биомаса за отопление, включително и от гледна точка на бъдещето на топлофикациите / когенерациите, понастоящем използващи изкопаем газ, към включване на възобновяеми източници в енергийния им микс.
- Насърчаване електрификацията (и декарбонизацията) на отоплението и охлаждането при сградното обновяване и употребата на термопомпи
- Осигуряване на техническа помощ и съвет при жилищното обновяване чрез въвеждане на услуги за "обслужване на едно гише", вкл. чрез създаване на специализирани посредници, работещи на пазарен принцип.

Ще бъдем признателни ако настоящото становище бъде взето предвид и сме готови да участваме в процеса на възобновяването на Консултативния съвет във връзка с Европейската зелена сделка (ЕЗС).

За контакти:

Апостол Дянков, ръководител практика „Климат и Енергия“, WWF България, тел: +359 886 745 777, e-mail: adyankov@wwf.bg
<https://wwf.bg>

Десислава Микова, координатор кампания „Климат и Енергия“, „Грийнпийс“ – България, тел: +359 889 521550, e-mail: desislava.mikova@greenpeace.org
<https://www.greenpeace.org/bulgaria>

Драгомир Цанев, изпълнителен директор, Център за енергийна ефективност ЕнЕфект, тел: +359 882 493 110, e-mail: dtzanev@eneffect.bg
<http://eneffect.bg>

Радостина Славкова, координатор в екип "Енергия и климат", Екологично сдружение "За Земята", тел: +359 899 670 416, e-mail: r.slavkova@zazemiata.org
<https://www.zazemiata.org/>

Светослав Стойков, координатор в „Сградно обновяване“, Екологично сдружение "За Земята", тел: +359 896 62 88 08, e-mail: svetoslav@zazemiata.org
<https://www.zazemiata.org/>